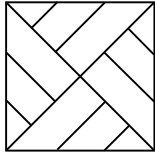

het mooiste ontwerp van nederland

Nederland heeft wereldwijd een fantastische reputatie op het gebied van design. Niet alleen economische slimheid ligt daaraan ten grondslag, ook de overtuiging dat design het leven beter maakt. Trouw zoekt deze weken naar het mooiste ontwerp van Nederland.

Aflevering 4: De keuze van directeur Sjarel Ex van het Rotterdamse museum Boijmans Van Beuningen.

Sjarel Ex

Natuurlijk design

Henny de Lange

De ouders van Sjarel Ex, directeur van het Rotterdamse Museum Boijmans Van Beuningen, hadden een antiekwinkel. Er hingen wel twaalf klokken in huis, vertelt hij. „Waarschijnlijk daardoor heb ik een ingebouwde klok in mijn systeem. Zonder horloge kan ik de hele dag door vrij nauwkeurig de tijd schatten. Meestal zit ik er niet meer dan zeven of acht minuten naast.” Meteen natuurlijk de proef op de som genomen. Hoe laat is het nu? Ex denkt even na. „Ik schat half elf.” Het is 10.37 uur.

Ex heeft niet alleen een klokken-tic aan zijn jeugd overgehouden. „Doordat ik ben opgegroeid met mooie dingen om me heen én een moeder die koos voor een Bruynzeel-keuken en me ook nog eens meenam naar musea, heb ik oog gekregen voor dingen die bekijken, die zo mooi zijn en goed vormgegeven, dat ze de tand des tijds doorstaan.”

Ex is 'niet éénkennig'. Een Middeleeuwse kathedraal kan hem in vervoering brengen, maar dat geldt ook voor modern industrieel design met een hoge gebruikskwaliteit. Neem nou de betaalterminal Xenta, één van zijn favoriete ontwerpen. „Het is gewoon een genot om je betaalpasje daar doorheen te halen. Het ding staat lekker stevig en is ook nog eens zo ontworpen dat niemand kan meekijken bij het intoetsen van je code. Het apparaat is nog niet zo lang op de markt, maar ik verwacht dat we hier nog heel veel jaren plezier aan gaan beleven.”

Maar hij kan ook genieten van design dat haast naar kunst neigt en niet ontworpen is voor massaproductie, zoals de stoel Sexy Relax van Richard Hutten waarop je alleen wijdbeens kunt zitten. „Die heb ik ook voor Boijmans aangekocht.” Als hij moet kiezen tussen de twee 'stromingen' in de designwereld - die van het goede industriële ontwerp en de trend dat ontwerpers zich steeds meer als kunstenaars gaan gedragen door producten in kleine oplages op de markt te zetten - kiest hij toch voor de eerste. En dat kunnen we ook aflezen uit zijn toedrie van mooiste ontwerpen.

Op nummer één staat de blauwe girobus die Anton Kurvers in 1922 ontwierp voor de Amsterdamse dienst Publieke Werken. In 1928 volgde nog een rode briefbus voor de PTT en in 1936 een blauwe postzegelautomaat. Enthousiast loopt Sjarel Ex naar één van de expositiezuilen waar de blauwe girobus met zijn organische vormen is te zien op de tentoonstelling 'Limited/Unlimited - Honderd jaar Dutch Design'. „Met zijn kwallige, kwabbege vorm is het haast een bezielde wezen, dat uitstraalt dat alles wat jij in die bus gooit, daar veilig opgeborgen zit. Hij ziet er ook zo lekker safe uit, omdat hij van gietijzer is. Maar hij doet me ook een beetje

De mooiste ontwerpen volgens Sjarel Ex:

1. de blauwe girobus van Anton Kurvers, 1922
2. de betaalterminal Xenta van Well Design, 2006
3. het landhek Boerenverstand van Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens, 2008

je denken aan Holle Bolle Gijs die op de Efteling 'Papier Hier' roept.”

De verwevenheid met de natuur die Ex ziet in het ontwerp van de girobus, is iets wat ook nu weer aan de orde van de dag is. „Veel jonge ontwerpers laten zich inspireren door de natuur, al gaan ze daarin veel verder dan het kopiëren van motieven uit de natuur. Nu vinden ze hun inspiratie bijvoorbeeld in hun eigen DNA-profiel.”

Andere ontwerpers trekken daadwerkelijk de natuur in, zoals het duo Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens die dit jaar de wedstrijd wonnen voor een nieuw cultuurhistorisch landhek in de Vechtstreek in Utrecht. Met hun hek 'Boerenverstand' hebben ze volgens Ex het landelijke houten hek nieuw leven ingeblazen. „Landhekken waren beeld-

bepalende elementen in het Nederlandse landschap. Maar ook hier heeft helaas de verrommeling toegevoerd en verschijnen er steeds meer functionele hekken die de karakteristieke houten uitvoering verdringen.” In het door Christiaansen en Montens bedachte hek, waarvan er inmiddels 27 in de weilanden staan, zitten allerlei elementen die volgens

Ex een goed ontwerp kenmerken. De hekken worden gemaakt van oud hout dat bij de boerderijen wordt opgehaald. Daardoor zijn ze toch allemaal net even anders, al worden ze volgens hetzelfde ontwerp gemaakt. Over het hout gaat een laagje van zwarte polyurethaan dat voor duurzaamheid zorgt, en het silhouet van het hek accentueert in het landschap. De ontwerpers noemden hun ontwerp 'Boerenverstand', als hommage aan de vindingrijke boer die zelf zijn landhek oplapt met allerlei materialen. Volgens Ex brengt dit weidemeubilair weer eenheid in het landschap. „En wat me ook aansprekt, is de koppeling van traditie met de huidige tijd. Het roept ook herinneringen op aan de tijd dat je als kind over hekken krom.” Om diezelfde nostalgische reden heeft Sja-

rel Ex overwogen om het 'oude' Nederlandse geld te nomineren. „Wie heeft er geen heimwee naar de snip, de zonnebloem en de vuurtoren?” Maar hij heeft er vanaf gezien, omdat die waarschijnlijk toch al vaak genoemd zullen worden.

Bij de keuze van lelijk design steekt Ex ook de hand in eigen boezem. Wat hem mateloos stoort, is de reclame op de Rotterdamse trams. „Boijmans doet daar ook aan mee, maar alleen omdat we niet willen achterblijven bij de rest. Het zou naar mijn smaak een stuk aangenaam worden op straat als er schone trams zouden rondrijden. Natuurlijk weet ik dat dat niet haalbaar is. Het kost 20.000 euro per jaar om je boodschap uit te dragen via een tram. Hoeveel trams rijden er hier wel niet, misschien wel honderd. Dat gaat het vervoersbedrijf veel te veel inkomsten schelen.”

Ex erkent dat de hele samenleving doordrenkt is van reclame-uitingen. Wat maken die paar trams dan nog uit? „Ik ben niet tegen gevelreclames, maar er zit ook een grens aan wat een mens nog aan informatie kan opnemen. Het maakt het straatbeeld ook zo rommelig en lelijk, al die trams met allemaal een andere boodschap.”

Tot afgelopen dinsdag was het door een technische storing niet mogelijk te reageren. De problemen zijn opgelost, dus meld uw favoriete Nederlandse meubel, voertuig, ser-

viesgoed, apparaat of drukwerk aan op www.trouw.nl/mooi-steenontwerp of per post: Trouw, Het mooiste ontwerp, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam. Tijdens de Dutch

Design Week (18 tot en met 26 oktober) wordt de winnaar gekozen. Als u meedoet, kunt u de 'Orange Slice' van Artifort winnen of het boek 'Design NL' van uitgeverij Unieboek.

